

Komentaras

2014 03 05

Ukrainos ir Rusijos konfliktas: ką tai reiškia Lietuvos ekonomikai

Prieš pusantros savaitės Lietuva neramiai stebėjo įvykius Maidane. Labai tikėtasi, kad vietinis konfliktas išsispręs ir Ukraina pradės atgimimo kelią kaip nauja pro-Europietiška valstybė. Nors rizikos Ukrainoje buvo didelės, Lietuvos verslas šioje rinkoje dar tik pradeda apšilti kojas. 2013 metais Lietuva į Ukrainą eksportavo prekių už 2,92 mlrd. Lt, t.y. 3,5 proc. visos eksportuojamų prekių vertės. Tačiau išskaičiavus mineralinio kuro eksportą, Ukrainai tenkanti Lietuvos prekių eksporto dalis 2013m. buvo viso labo 1,4 proc. Tačiau vertinant ateities perspektyvas manome, kad pasirinkusi vakarietišką kryptį Ukraina Lietuvai yra patraukli didelė rinka ir perspektyvi prekybos partnerė.

Bet grįžkime į šiandienos realijas. Nors perversmas Maidane įvyko, tačiau ši pergalė – tik tarpinis žingsnelis link tikslo. Dėl tokios Maidano baigties įsiliepsnojo Rusijos ir Ukrainos konfliktas, keliantis realią karinę grėsmę Ukrainai, atsižvelgiant į tai, kad jau buvo mobilizuotos Rusijos karinės pajėgos. Lietuvos ir Rusijos valdžios pozicija Ukrainos klausimu akivaizdžiai skiriasi, ir dėl to egzistuoja ir ekonominių Lietuvos – Rusijos santykių pablogėjimo rizika.

Rusijos įtaka Lietuvai gali pasireikšti per kelis kanalus: Lietuvos eksportą, importą, ir investicijas.

Lietuvos eksporto konkurencingumui į Rusiją jau dabar yra nepalankus smarkiai nuvertėjęs Rusijos rublis (Rusijos rublis nuo metų pradžios lito atžvilgiu nuvertėjo 9 proc.). Negalima atmesti ir galimų politinių trukdymų iš Rusijos importuojant lietuviškas prekes ir paslaugas. 2013 m. Lietuva eksportavo į Rusiją prekių už 16,8 mlrd. Lt, o tai sudarė beveik penktadalį viso prekių eksporto. Tačiau jeigu vertintume tik lietuviškos kilmės prekių eksportą be mineralinio kuro, eksporto dalis į Rusiją tesiekė 7 proc. Reikšmingesnis vaidmuo Rusijos rinkai tenka vertinant Lietuvos paslaugų eksporto struktūrą. Lietuvos maisto pramonė ir žemės ūkis, transporto sektorius, ir turizmas yra labai priklausomi nuo Rusijos rinkos: šie sektoriai į Rusiją eksportuoja atitinkamai 11 proc., 30 proc. ir 27 proc. savo produkcijos ir paslaugų.

Kitas kanalas, per kurį gali Lietuva nukentėti, yra šalies absoliuti priklausomybė nuo iš Rusijos tiekiamų dujų, naftos ir elektros energijos. Rusijai pačiai nenaudinga nutraukti žaliavų tiekimo Europos valstybėms, tarp jų ir Lietuvai. Taigi kol kas Rusijos energijos nešėjų importo rizika yra ribota, tačiau šios rizikos ignoruoti negalima. Situacija Ukrainoje tik dar labiau pabrėžia alternatyvių energijos šaltinių (pavyzdys – statomas suskystintų dujų terminalas) svarbą. Paaštrėjus konfliktui Ukrainoje taip pat gali strigti Lietuvos ir Gazproma derybos dėl žemesnės dujų kainos Lietuvai.

Tiesioginės Lietuvos investicijos Rusijoje 2013 m. 3 ketv. siekė 314 mln. Lt. Tai šiek tiek mažiau nei 5 proc. visų Lietuvos tiesioginių investicijų užsienyje. Tikėtina, kad tolesnės verslininkų investicijos į šią šalį bus pristabdytos. Tuo tarpu Rusija tiesiogiai investavo į Lietuvą 1,7 mlrd. Lt., o tai sudaro apie 4 proc. visų tiesioginių investicijų Lietuvoje. Galime tik atsikvėpti, kad Lietuvos priklausomybė nuo Rusijos kapitalo yra palyginti ribota.

Kaip didžiausią rizikos faktorių Ukrainos krizėje galime įvardinti Rusijos valdžios neprognozuojamumą. Labai sunku numatyti, kaip politinė situacija vystysis toliau ir kokios bus ekonominės pasekmės Lietuvai ir visam regionui. Nors ir siekdamas išlaikyti pozicijas Rusijoje, lietuviškas verslas turi ieškoti alternatyvių rinkų savo produkcijai. Lygiai taip pat Lietuva turi ieškoti alternatyvių žaliavų tiekėjų. Ekonominės priklausomybės nuo Rusijos mažinimas yra natūralus atsakymas į politines realijas Ukrainoje.

Donatas Brazdžius

Vyresnysis analitikas

Tel. 8 5 2393402

Ekonominių tyrimų departamentas | Rinkų tarnyba